

національній безпеці України. Через нестійкість, корумпованість державних органів, прогалин у законодавстві, несформованих інституцій прав власності такий феномен в Україні не лише виникає, а набирає високих «темтів зростання». І хоча в розвинених країнах рейдерство є ефективним інструментом впливу на неефективні підприємства, у нас – це інструмент перерозподілу власності та особистих інтересів. Тому необхідні реальні заходи, в першу чергу законодавчі, щодо ефективного захисту від рейдерства та подолання зростаючої його тенденції, які матимуть комплексний характер разом із наведеними вище пропозиціями.

Список використаних джерел:

1. Варналій З. Основні передумови та шляхи подолання рейдерства в Україні [Електронний ресурс] / З. Варналій, І. Мазур. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/juli/1.htm>.
2. Беліков Олег. Рейдерство в Україні – реалії сьогодення. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2638>.
3. Р. В. Суботник. Рейдерство в сучасній Україні. // Проблеми цивільного і господарського права. – 2011. – 10. – С. 82 – 84.
4. Васильчак С.В. Особливості прояву рейдерства в Україні. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 19.11

Калашнікова І.В.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПТОВОГО РИНКУ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ УКРАЇНИ

Регулювання ринку електричної енергії для будь-якої країни світу є одним з найпріоритетніших завдань на шляху забезпечення економічної безпеки держави. Досягнення цієї мети має бути реалізовано встановленням таких юридичних правил та рамок існування цього ринку, які б забезпечували надійне виробництво та постачання електричної енергії її споживачам в умовах ринкової економіки та різноманітності учасників правовідносин, серед яких є як органи державної влади, так і окремі господарюючі суб'єкти.

Основою правової бази функціонування оптового ринку електричної енергії є Закон України «Про електроенергетику». Це є базовий нормативно-правовий акт для електроенергетичної галузі країни, який відіграє основну роль у регулюванні на оптовому ринку

електроенергії. Зважаючи на те, що значна частина учасників оптового ринку електричної енергії є монополістами, функціонування оптового ринку здійснюється також з урахуванням положень Закону України «Про природні монополії» (від 20 квітня 2000 року), Закону України «Про захист економічної конкуренції» (від 11 січня 2001 року), Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (від 7 червня 1996 року), Указу Президента України «Про структурну перебудову в електроенергетичному комплексі України», Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення ДП «Енергоринок», Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання відносин на оптовому ринку електричної енергії України», Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України». Одним із ключових регулюючих актів в оптовому ринку електричної енергії є Договір між членами оптового ринку електричної енергії України.

Договір між членами оптового ринку електричної енергії України було підписано 15 листопада 1996 року. У Договорі врегульовано питання термінології, визначено органи ОРЕ, порядок їх створення і діяльності, загальні обов'язки членів ОРЕ, інфраструктуру ОРЕ, закріплено порядок внесення змін до Договору. Договір містить невід'ємні додатки, які визначають економічні та фінансові механізми функціонування ОРЕ – Правила оптового ринку електричної енергії, Інструкцію про порядок розрахунків, Інструкцію про порядок використання коштів ОРЕ, Інструкцію про порядок нарахування та обліку витрат. [1,2]

На сьогодні проблемним питанням є правова природа Договору між членами оптового ринку електричної енергії України. На сьогодні усталеною є позиція, яка закріплена в Концепції функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України, де вказано, що даний Договір по своїм характеристикам відрізняється від ознак цивільно-правового чи господарсько-правового договору. Тому доцільно вважати даний Договір нормативно-правовим з огляду на те, що даний договір містить приписи обов'язкових правил поведінки та здійснення господарської діяльності не лише для тих, хто підписав даний договір, але і для тих, хто здійснює господарську діяльність на ОРЕ.

В науковій літературі висловлюлася думка про закріплення Договору між членами оптового ринку електричної енергії та Правил оптового ринку електричної енергії України як нормативно-правового акту. Зокрема, таку пропозицію висловлював Битяк О.Ю. [3, ст.36] Вважаю, що дана пропозиція на сьогодні втратила свою актуальність з огляду на те, що на сьогодні ринок електричної енергії знаходиться на етапі реформування. Оптовий ринок електричної енергії буде функціонувати до 1 січня 2015 року, а тому

розробка та прийняття цих актів як нормативно-правових є недоцільним.

Нещодавно був прийнятий Закон України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» від 24.10.2013 року №663-VII. Даний Закон повністю врегульовує функціонування нової моделі ринку електроенергії; передбачає види ринків, які будуть функціонувати; врегульовує питання функціонування ринків, їх функціонального, організаційного та інформаційного забезпечення; визначає статус, права, обов'язки та функції суб'єктів, що будуть здійснювати діяльність на ринках електричної енергії. Даний закон є прогресивним зрушенням у процесі зміни моделі ринку електричної енергії та по суті є першим етапом, але передбачається великий масив нормативно-правової роботи. Зокрема, перехідними положеннями Закону визначено періоди, по закінченню яких слід розробити та затвердити кодекс електричних мереж, правила ринку, правила ринку «на добу наперед», кодекс комерційного обліку, ліцензійні умови провадження господарської діяльності щодо нових суб'єктів ринку електричної енергії, а також передбачено внесення змін до Закону України «Про електроенергетику». [4]

З огляду на це слід сказати, що в Енергетичній стратегії до 2030 року вказано, що потрібно посилити роль комплексних законів в галузі електроенергетики і зменшити роль підзаконних нормативно-правових актів у регулюванні енергетичних відносин. Цим самим полегшиться законодавче регулювання оптового ринку електричної енергії і система законодавства буде більш прозорою та зрозумілою. На мою думку, недоцільно говорити про зменшення ролі підзаконних нормативно-правових актів, які врегульовують питання діяльності суб'єктів електроенергетичного ринку. З огляду на прийняття нового Закону України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», який передбачає прийняття великої кількості підзаконних нормативно-правових актів, таких як Правила роздрібного ринку, Правила ринку двосторонніх договорів та ін. А тому така позиція в програмному документі, на мою думку, сьогодні є неприйнятною.

Також прийняттям даного закону порушується питання тлумачення такого нормативно-правового акту як «кодекс». Кодекс – кодифікований нормативно-правовий акт, який забезпечує детальне правове регулювання певної сфери суспільних відносин і має структурний розподіл на частини, розділи, підрозділи, статті, що певною мірою відображають зміст тієї чи іншої галузі права, а також виключають підзаконне регулювання.[5] В Законі України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» кодекс розуміється як зведення вимог та правил щодо провадження комерційного обліку електричної енергії та надання послуг

комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії України (кодекс комерційного обліку); щодо регулювання взаємовідносин системного оператора, електропередавального підприємства, електророзподільних підприємств, виробників, електропостачальників, споживачів електричної енергії щодо планування, розвитку та експлуатації об'єднаної енергетичної системи України та доступу до електричних мереж (кодекс електричних мереж).[4] Отже, в розумінні даного Закону кодекс це підзаконний нормативно-правовий акт, який буде встановлювати загальні норми та правила діяльності, що значно розширює правову природу такого акту. На мою думку, це є також проблемою і доцільно змінити назву «кодекс» на «правила», які можуть бути закріплені як підзаконний нормативно-правовий акт.

Отже, правове регулювання діяльності на оптовому ринку електричної енергії на сьогодні є досить проблематичним питанням. По-перше, відкритим є питання співвідношення ролі законодавчих актів та підзаконних нормативно-правових актів в регулюванні оптового ринку електричної енергії. По-друге, це зміна розуміння такого нормативно-правового акту як «кодекс», що є не доцільним, з огляду на напрацьовану теоретичну основу з питань нормативно-правових актів. По-третє, це визначення правової природи Договору між членами оптового ринку електричної енергії, а також закріплення Правил оптового ринку електричної енергії як нормативно-правового акту. Як ми бачимо проблем в даній галузі дуже багато і перш за все вони потребують подальшого наукового дослідження, а також практичного розв'язання.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення концепції функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України: Постанова Кабінету міністрів України від 16.11.2002 р. №1789// Офіційний вісник України. – офіц. вид. – 2002. – №47. – Ст.263.
2. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. №145-р. [Електронний ресурс] : Законодавство України: Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80>
3. Битяк О.Ю. Господарсько-правове забезпечення функціонування електроенергетичного комплексу України [Текст] : монографія / О. Ю. Битяк ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : ФІНН, 2011. – 165 с.
4. Про засади функціонування ринку електричної енергії України: Закон України від 24.10.2013 р. №663 – VII // Офіційний вісник України. – офіц.вид. – 2013. – №95. – Ст.8
5. Скаун О.Ф. Теорія права і держави : підручник / О.Ф. Скаун ; МОН України ; Харк. нац. ун-т внутрішніх справ. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ : Правова єдність, 2010. – 520 с.